

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA IŠVADA,
pateikta 2016 m. rugsėjo 8 d.¹

Byla C-365/15

**Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen
prieš
Hauptzollamt Bielefeld**

(Finanzgericht Düsseldorf (Diuseldorfo finansų teismas, Vokietija) pateiktas prašymas priimti
prejudicinį sprendimą)

„Muitų sąjunga ir bendrasis muitų tarifas — Importo muitų grąžinimas — Antidempingo maitą
nustatančio reglamento negaliojimas — Muitinės kodekso 241 straipsnio galiojimas —
Muitinės kodekso taikytinumas — Prievolė mokėti palūkanas“

1. Panaikinus antidempingo muitų mokėjimą už Kinijos ir Vietnamo kilmės avalynės importą po to, kai reglamentą, kuriame jie buvo įtvirtinti, Teisingumo Teismas pripažino negaliojančiu², Vokietijos muitinės įstaiga grąžino importuojančiosios įmonės nepagrįstai sumokėtą sumą. Tačiau minėta įstaiga nesutiko, kad prie grąžintos sumos reikėtų pridėti minėtos įmonės reikalaujamas palūkanas, skaičiuojamas nuo pagrindinio mokėjimo dienos.
2. Importuotojos ir Vokietijos muitinės įstaigos ginčą turi išspręsti *Finanzgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo finansų teismas, Vokietija), prašantis Teisingumo Teismo prejudicine tvarka išaiškinti Sąjungos teisės normas, kuriomis reglamentuojamas byloje nagrinėjamas klausimas.
3. Muitinės įstaiga atsisakė sumokėti reikalaujamas palūkanas, remdamasi Bendrijos muitinės kodekso³ 241 straipsniu, aiškinamu kartu su nacionalinės teisės aktais, kuriais pripažįstamas tik palūkanų grąžinimas nuo jų pareikalavimo pateikimo teisme dienos. Vokietijos valdžios institucijų teigimu, bendras abiejų nuostatų taikymas pagrindžia jų atsisakymą patenkinti importuotojo reikalavimą.
4. Teisingumo Teismo praktikoje nuosekliai teigiama ir laikomasi bendros taisyklės, kad jeigu administracija turi grąžinti įmokas, gautas pažeidžiant Sąjungos teisę, prie grąžinamos sumos turi būti pridedamos atitinkamos palūkanos, skaičiuojamos nuo nepagrįsto mokėjimo atlikimo dienos. Tačiau pagal Muitinės kodekso 241 straipsnį, kai muitinės įstaiga privalo grąžinti importo maitus, palūkanų mokėjimas negalimas (su tam tikromis išlygomis).
5. Prejudicinis klausimas daugiausia susijęs su bendros taisyklės (palankios palūkanų mokėjimui) ir specialios nuostatos (paneigiančios minėtą mokėjimą) sudėtingu santykiu, svarstant, ar Muitinės kodekso 241 straipsnis negalioja, nes jis gali būti nesuderinamas su Teisingumo Teismo praktikoje pripažintu Europos Sąjungos teisės bendroju principu.

1 — Originalo kalba: ispanų.

2 — 2006 m. spalio 5 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1472/2006, nustatantis galutinį antidempingo maitą ir laikinojo maito, nustatyto Kinijos Liaudies Respublikos ir Vietnamo kilmės tam tikros avalynės su batviršiais iš odos importui, galutinį surinkimą (OL L 275, 2006, p. 1).

3 — 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą (toliau – Muitinės kodeksas) (OL L 302, 1992, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 4 t., p. 307).

6. Šis ginčas primena per amžius besitęsiančią diskusiją, prasidėjusią tada, kai atsirado teisiškai privalomos mokėti palūkanos, t. y. tos, dėl kurių šalys nėra sutarusios ir kurios taikomos *ex lege*. Panašu, kad Digestuose pateiktas senas Pauliaus knygos fragmentas apie palūkanas – *Fiscus ex suis contractibus usuras non dat, sep ipse accipit*⁴ – vis dar matomas teisiniuose dokumentuose, kuriuose dar išlikęs šis senas skirstymas, grindžiamas tuo, ar įsipareigojimai tenka valstybės biudžetui, ar jo naudai.

I – Teisinis pagrindas *Sąjungos teisė*

Muitinės kodeksas

7. Pagal Muitinės kodekso 236 straipsnio 1 dalį:

„Importo arba eksporto muitai gražinami nustačius, kad tada, kai jie buvo sumokėti, tokių muitų suma nebuvo teisiškai privaloma sumokėti arba kad ši suma buvo įtraukta į apskaitą nesivadovaujant 220 straipsnio 2 dalimi.

<...>.“

8. Muitinės kodekso 241 straipsnyje nustatyta:

„Kompetentinga institucija, gražindama importo arba eksporto muitų sumas, taip pat kredito palūkanas arba delspinigius, paimitus mokant tokius muitus, pati nemoka jokių palūkanų arba delspinigių. Tačiau palūkanos arba delspinigiai mokami, jeigu:

- sprendimas patenkinti prašymą gražinti muitus neįgyvendinamas per tris mėnesius nuo to sprendimo priėmimo dienos,
- tai numato nacionalinės nuostatos.

<...>.“

Reglamentas Nr. 1472/2006

9. Pagal šio reglamento 1 straipsnio 1 ir 4 dalis:

„1. Nustatomas galutinis antidempingo muitas Kinijos Liaudies Respublikos ir Vietnamo kilmės tam tikros avalynės su batviršiais iš odos arba kompozicinės odos, išskyrus sportinę avalynę, specialiosios technologijos avalynę, šlepetes ir kitą kambarinę avalynę bei avalynę su apsauginėmis nosimis, kuri yra klasifikuojama [Kombinuotosios nomenklatūros] kodais: <...>

<...>

4. Jeigu nenurodyta kitaip, taikomos muitams galiojančios nuostatos.“

4 — Mokesčių institucija nemoka palūkanų pagal savo sudarytas sutartis, bet jas gauna, iš: *Liber singularis de usuris*, Paulius, D.22.1.17.5. Sąvoka „sutartys“ šiomis aplinkybėmis reiškia prievolinius santykius, kaip nurodyta likusioje Pauliaus sakinio dalyje.

Vokietijos teisė:

Abgabenordnung (Vokietijos mokesčių kodeksas, toliau – AO)

10. Pagal AO 1 straipsnio 1 ir 3 dalis:

„1. Šis įstatymas taikomas visiems mokesčiams, įskaitant grąžinamus mokesčius, kuriuos reglamentuoja [Vokietijos] federalinės teisės aktai arba Europos Sąjungos teisė, jeigu juos administruoja federalinės finansų institucijos arba federalinės žemės finansų institucijos. Jis taikomas tik atsižvelgiant į Europos Sąjungos teisę <...>.

3. Kitoms papildomoms mokestinėms išlaidoms taikomos šio įstatymo nuostatos, atsižvelgiant į Europos Sąjungos teisę <...>.“

11. AO 3 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodyta:

„3. Importo ir eksporto muitai pagal Muitinės kodekso 4 straipsnio 10 ir 11 punktus yra mokesčiai, kaip jie suprantami pagal šį įstatymą.

4. Papildomos mokestinės išlaidos yra <...> palūkanos (233–237 straipsniai), <...> ir palūkanos, kaip jos suprantamos pagal Muitinės kodeksą <...>.“

12. AO 37 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Reikalavimai, kylantys iš mokestinių santykių, yra <...> teisė į grąžinamąsias išmokas pagal <...> 2 dalį.

2. Jei mokestis <...> sumokėtas arba grąžintas be teisinio pagrindo, asmuo, kurio sąskaita buvo atliktas mokėjimas, turi teisę reikalauti iš mokėjimo gavėjo grąžinti sumokėtą arba grąžintą sumą <...>.“

13. AO 233 straipsnyje numatyta:

„Reikalavimams, kylantiems iš mokestinių santykių (37 straipsnis), palūkanos skaičiuojamos, tik jei tai numatyta įstatyme <...>.“

14. Pagal AO 236 straipsnio 1 dalį:

„1. Jei įsiteisėjusiu teismo sprendimu arba remiantis tokiu sprendimu sumažinamas nustatytas mokestis arba nurodoma mokestį grąžinti, grąžintinai arba atlygintinai sumai atsižvelgiant į 3 dalį priskaičiuojamos palūkanos nuo *lis pendens* dienos iki išmokėjimo dienos <...>.“

II – Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

15. 2006–2012 m. *Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen* (toliau – *Wortmann*) savo vardu į laisvą apyvartą išleido dukterinių bendrovių prekes, sandėliuojamas muitinės sandėlyje. Tai buvo tiekėjo *Brosmann Footwear (HK) Ltd.* (toliau – *Brosmann*) ir gamintojo *Seasonable Footwear (Zhong Shan) Ltd.* (toliau – *Seasonable*) Kinijos Liaudies Respublikos ir Vietnamo kilmės avalynė su batviršiais iš odos.

16. *Hauptzollamt Bielefeld* (Bylefeldo muitinės įstaiga, Vokietija), vadovaudamasi Reglamentu Nr. 1472/2006, iš *Wortmann* pareikalavo antidempingo maito. Ši bendrovė, remdamasi Teisingumo Teisme nagrinėjamosiomis bylomis (apeliaciniai skundai C-247/10 P⁵ ir C-249/10 P⁶), nuo 2010 m. liepos 22 d. pateikė kelis prašymus grąžinti antidempingo maitus, sumokėtus nuo 2006 m.

17. Sprendimu *Brosmann*⁷ Teisingumo Teismas panaikino Reglamentą Nr. 1472/2006, „kiek jis susijęs su *Brosmann Footwear (HK) Ltd, Seasonable Footwear (Zhongshan) Ltd.* <...>“.

18. Atsižvelgdama į minėtą sprendimą, Bylefeldo muitinės įstaiga 2013 m. balandžio 17 d. sprendimu grąžino *Wortmann* antidempingo maitus atitinkamai už 2007 m. (61 895,49 EUR) ir 2008 m. (92 870,62 EUR).

19. 2013 m. lapkričio 29 d. *Wortmann* pareikalavo palūkanų už kiekvieną grąžintą įmoką, skaičiuojant nuo tada, kai sumokėjo antidempingo maitus. Muitinės įstaiga prašymą atmetė, nes mano, kad nėra Muitinės kodekso 241 straipsnyje numatytų aplinkybių: nebuvo tris mėnesius vėluojama įgyvendinti nutartą grąžinimą, be to, Vokietijos teisės aktuose numatyta teisė gauti palūkanas tik nuo skundo pateikimo teismui dienos.

20. *Finanzgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo finansų teismas), kuriame buvo užginčytas atsisakymas mokėti palūkanas, mano, kad iš esmės Muitinės kodekso 241 straipsnyje nėra numatytas palūkanų mokėjimas, taigi pareiškėjo reikalavimas gali būti grindžiamas tik nacionalinės teisės normomis, kuriose pripažįstama tik teisė reikalauti palūkanų, gautų už mokestinę prievolę nuo reikalavimų pateikimo teisme dienos (AO 233 ir 236 straipsniai).

21. Tačiau *Finanzgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo finansų teismas) abejoja, ar toks atsisakymas suderinamas su bendraisiais Sąjungos teisės principais, įtvirtintais Teisingumo Teismo praktikoje, pagal kurią teisė į grąžinimą neapsiriboja nepagrįstai surinktais mokesčiais, bet apima ir valstybei sumokėtas arba jos sulaikytas sumas, tiesiogiai susijusias su minėtais mokesčiais. Konkrečiai kalbant, sąsaja daroma su nuostoliais, patirtais dėl negalėjimo naudotis pinigų sumomis dėl reikalavimo sumokėti mokesťi iš anksto⁸. Todėl pagal Sąjungos teisę valstybės narės privalo grąžinti surinktus šiai teisei prieštaraujancius mokesčius kartu su palūkanomis.

22. Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismui pateikiamas toks prejudicinis klausimas:

„Ar 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 241 straipsnį reikia aiškinti taip, kad jame nurodytoje konkrečios valstybės teisėje, atsižvelgiant į Sąjungos teisės veiksmingumo principą, turi būti numatytos palūkanos už grąžintas importo maito sumas, skaičiuojamos nuo maito sumų sumokėjimo momento iki grąžinamų sumų išmokėjimo, įskaitant atvejus, kai teisė į grąžinamąją išmoką konkrečios valstybės teisme neapskūsta?“

III – Procesas Teisingumo Teisme ir šalių argumentai

A – Procesas

23. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nutartį Teisingumo Teismas gavo 2015 m. liepos 14 dieną.

5 — 2012 m. lapkričio 15 d. Sprendimas *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba* (EU:C:2012:710).

6 — 2012 m. vasario 2 d. Sprendimas *Brosmann Footwear (HK) ir kt. / Taryba* (C-249/10 P; toliau – Sprendimas *Brosmann*) (EU:C:2012:53).

7 — Sprendimas *Brosmann Footwear (HK) ir kt. / Taryba* (C-249/10 P, EU:C:2012:53).

8 — 2013 m. balandžio 18 d. Sprendimo *Irimie* (C-565/11, EU:C:2013:250) 20 ir paskesni punktai.

24. Rašytines pastabas per Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnio antroje pastraipoje numatytą terminą pateikė *Wortmann*, Bylefeldo muitinės įstaiga, Vokietijos ir Italijos vyriausybės ir Europos Komisija.

25. Pagal Teisingumo Teismo statuto 24 straipsnio antrą pastraipą Teisingumo Teismas nutarė raštu pateikti Tarybai klausimą, prašydamas pareikšti savo poziciją dėl Muitinės kodekso 241 straipsnio galiojimo, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią valstybių narių prievolės grąžinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktus importo mokesčius su palūkanomis principas kyla iš šios teisės⁹. Taryba pateikė atsakymą 2016 m. gegužės 2 d.

26. 2016 m. gegužės 13 d. Komisija pateikė atitinkamus dokumentus, susijusius su Reglamento (EEB) Nr. 1854/89¹⁰ rengimo procedūra, kad jie būtų pateikti šalims ir šios galėtų juos aptarti per teismo posėdį; taip ir buvo padaryta.

27. Pranešus teismo posėdžio datą, pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 61 straipsnio 2 dalį šalys buvo paprašytos savo kalbose sutelkti dėmesį į galimybę suderinti Muitinės kodekso 241 straipsnį su Tarybai išsiųstame klausime cituojama Teisingumo Teismo praktika, taip pat prireikus – į minėtos nuostatos galiojimo klausimą.

28. 2016 m. gegužės 25 d. įvyko teismo posėdis, jame dalyvavo *Wortmann*, Bylefeldo muitinės įstaiga, Vokietijos vyriausybė, Europos Komisija ir Taryba.

B – Šalių argumentų santrauka

29. *Wortmann* nuomone, prievolė mokėti palūkanas dėl Reglamento Nr. 1472/2006 panaikinimo Sprendimu *Brosmann* yra tiesioginio pirminės Sąjungos teisės, o ne Muitinės kodekso taikymo rezultatas. Viena vertus, tai susiję su Teisingumo Teismo išplėto ir įtvirtinto bendrojo principo taikymu, kita vertus, su minėto sprendimo aiškinimu kartu su SESV 266 straipsniu, iš kurio kyla teisė į visų pasekmių, atsiradusių taikant aktą, kurį Teisingumo Teismas pripažino negaliojančiu *ex tunc*, panaikinimą.

30. *Wortmann* teigia, kad ji yra tiesioginė Sprendimo *Brosmann* naudos gavėja kaip iš tiekėjų *Brosmann* ir *Seasonable* gautos avalynės importuotoja ir kad pagal ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą įpareigojama grąžinti visus nepagrįstai sumokėtus antidempingo muitus, kurie buvo minėto sprendimo dalykas, kartu su palūkanomis, nes tai yra Europos Sąjungos nuosavi ištekliai, surinkti tarpininkaujant valstybių narių muitinės įstaigoms.

31. Galiausiai *Wortmann* siūlo Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui atsakyti, kad Muitinės kodekso 241 straipsnis netaikytinas ir kad importuotojas, kuris sumokėjo antidempingo muitus pagal Teisingumo Teismo panaikintą reglamentą, turi teisę atgauti sumokėtas sumas kartu su atitinkamomis palūkanomis, skaičiuojamomis nuo tos dienos, kai buvo atliktas mokėjimas, iki tada, kai jis buvo visiškai grąžintas. Jei Teisingumo Teismas manytų, kad Muitinės kodekso 241 straipsnis taikytinas, *Wortmann* siūlo jį aiškinti taip, kad nacionalinėje teisėje, į kurią šiame straipsnyje daroma nuoroda, turi būti numatytas palūkanų mokėjimas grąžinamiems importo muitams, taip pat ir tuo atveju, kai nebuvo pateiktas skundas nacionaliniam teismui.

9 — 2016 m. balandžio 6 d. pranešimas.

10 — 1989 m. birželio 14 d. Tarybos reglamentas dėl skolų muitinei sudarančių importo arba eksporto muitų sumų įtraukimo į apskaitą ir mokėjimo sąlygų (OL L 186, 1989, p. 1).

32. Bylefeldo muitinės įstaigos, Vokietijos vyriausybės ir Komisijos nuomone, nė viena iš Muitinės kodekso 241 straipsnyje numatytų išimčių pagrindinėje byloje netaikoma. Pagal šią Sąjungos teisės nuostatą veiksmingumo principas netaikomas, nors valstybėms narėms suteikiama teisė įtvirtinti kitokią sistemą, kuri būtų taikoma nukrypstant nuo bendros taisyklės, nesant prievolės mokėti palūkanas.

33. Bylefeldo muitinės įstaiga mano, jog Muitinės kodekso 241 straipsnis negali būti aiškinamas taip, kad nacionalinėje teisėje, į kurią jame daroma nuoroda, būtina turi būti numatytos palūkanos nuo gražintos sumos už nepagrįstai sumokėtus muitus.

34. Vokietijos vyriausybė pateikia panašų į Bylefeldo muitinės įstaigos argumentą, be to, tikina, kad neigiamas atsakymas į prejudicinį klausimą grindžiamas tuo, kad:

- naujuoju Muitinės kodeksu¹¹ panaikinta išimtis, taikoma nacionalinės teisės aktuose įtvirtintoms galimoms taisyklėms, o tai dar labiau apriboja galimybę gražinimo atveju gauti palūkanas,
- atleidimas nuo palūkanų mokėjimo remiantis Muitinės kodekso 241 straipsniu grindžiamas išankstiniu muitų mokėjimo principu, kuris iš karto sudaro galimybę padaryti prekes prieinamas tam, kad jos patektų į prekybos srautą.

35. Italijos vyriausybės nuomone, dėl bet kokio nepagrįstai sumokėtų mokesčių gražinimo turi būti pareikštas reikalavimas, todėl palūkanos galėtų būti skaičiuojamos tik nuo reikalavimo pareiškimo dienos. Tai numatanti nacionalinės teisės norma neprieštarauja Sąjungos teisei. Teisingumo Teismo praktika bylose *Littlewood Retail ir kt.* ir *Irimie*¹² šioje byloje netaikytina, nes joje nagrinėjami antidempingo muitai susiję su Tarybos reglamento, kuris mokėjimo metu galiojo ir vėliau buvo panaikintas Teisingumo Teismo, taikymu. Italijos vyriausybė priduria, kad, norėdamos patikrinti, ar Sprendimas *Brosmann* taip pat sukelia pasekmių *Wortmann*, Vokietijos institucijos turėjo įvertinti konkrečias šiai bendrovei būdingas aplinkybes, todėl prašymas gražinti sumokėtus muitus buvo sudedamoji teisės gauti gražinamąją išmoką dalis.

36. Galiausiai Italijos vyriausybė pabrėžia, kad pažeidimas, dėl kurio šioje byloje atsiranda teisė gauti gražinamąją išmoką, būtų priskirtinas ne valstybėms narėms, o Sąjungos institucijoms. Todėl ji siūlo Teisingumo Teismui, jeigu jis nuspręstų taikyti byloje *Irimie* suformuluotą savo praktiką¹³, pripažinti, kad atitinkama valstybė narė gali kreiptis į atsakingą Sąjungos instituciją, reikalaudama gražinti jai tekusias papildomas išlaidas.

37. Komisija prie jau išdėstytų argumentų priduria, kad reikėtų skirti kompensacinio pobūdžio palūkanas ir palūkanas už pradelstas įmokas, taip pat atsižvelgti į nepagrįsto praturtėjimo draudimą. Komisijos vertinimu, teismo praktika, susijusi su teise reikalauti palūkanų¹⁴, buvo suformuota bylose, kuriose nacionalinės teisės aktais buvo pažeidžiama Sąjungos teisė, be to, ieškovai įrodė patirtus nuostolius. Kompensacinio pobūdžio palūkanų mokėjimas, kuris būtų tinkamas nagrinėjamoje byloje, galimas tik esant konkrečių įrodymų, kad jų reikalaujantis asmuo patyrė žalą.

11 — 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 269, 2013, p. 1), 116 straipsnio 6 dalis.

12 — 2012 m. liepos 19 d. Sprendimas *Littlewoods Retail ir kt.* (C-591/10, EU:C:2012:478) ir 2013 m. balandžio 18 d. Sprendimas *Irimie* (C-565/11, EU:C:2013:250).

13 — 2013 m. balandžio 18 d. sprendimas (C-565/11, EU:C:2013:250).

14 — 2001 m. kovo 8 d. Sprendimas *Metallgesellschaft ir kt.* (C-397/98 ir C-410/98, EU:C:2001:134, 83 ir 87–95 punktai); 2006 m. gruodžio 12 d. Sprendimas *Test Claimant in the FII Group Litigation* (C-446/04, EU:C:2006:774, 197–220 punktai); 2012 m. liepos 19 d. Sprendimas *Littlewoods Retail ir kt.* (C-591/10, EU:C:2012:478, 22–34 punktai) ir 2013 m. balandžio 18 d. Sprendimas *Irimie* (C-565/11, EU:C:2013:250, 16–29 punktai).

38. Subsidiariai Komisija tvirtina, kad *Wortmann* negali savo argumentų grįsti SESV 266 straipsniu, nes: a) *Wortmann* nedalyvavo Sąjungos teismuose nagrinėtoje byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Brosmann*; ir b) palūkanos už pradelstas įmokas pagal SESV 266 straipsnį taikomos tik nuo minėto sprendimo paskelbimo. Kompensacinio pobūdžio palūkanų reikėtų reikalauti reiškiant ieškinį dėl deliktinės atsakomybės Tarybai ir Komisijai.

39. Dėl galimo aukštesnę teisinę galią turinčių teisės normų pažeidimo Muitinės kodekso 241 straipsniu¹⁵ Komisija pažymi, kad nacionalinis teismas nekelia klausimo dėl jo galiojimo. Todėl Komisija mano, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas turi diskreciją, kuri nebuvo viršyta, taigi atsisakymas pripažinti teisę gauti palūkanas už nepagrįstai sumokėtus mokesčius užtikrina tinkamą pusiausvyrą: importuotojas pasinaudoja galimybe iš karto padaryti prekes prieinamas, už tai sutikdamas negauti palūkanų už galimai permokėtas sumas.

40. Komisijos nuomone, jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad reikia sumokėti palūkanas už grąžintinas sumas, jis turėtų atsižvelgti į tai, kad: a) norint turėti teisę į kompensacinio pobūdžio palūkanas, reikia faktinių nuostolių ar žalos įrodymų, kurių šioje byloje nėra, nes importuotojas antidempingo muito mokesčio poveikį sistemingai perkelia pirkėjui; b) administracija, kuriai pateiktas reikalavimas, galėtų prieštarauti išimčiai dėl importuotojo nepagrįsto praturtėjimo¹⁶; ir c) nesant Sąjungos taisyklių, į visus papildomus klausimus turi būti atsakyta vadovaujantis nacionalinės teisės aktais, susijusiais su nepagrįstai sumokėtų mokesčių grąžinimu, įskaitant palūkanų mokėjimą, jų rūšį ir laikotarpius, už kuriuos jos skaičiuojamos.

41. Galiausiai Komisija mano, kad pagal Muitinės kodekso 241 straipsnį atmetamas kompensacinio pobūdžio palūkanų mokėjimas už neteisėtą apmokestinimą antidempingo muitais, išskyrus atvejį, kai tokia teisė pripažįstama nacionalinės teisės aktuose. Minėtuose nacionalinės teisės aktuose nebūtinai turi būti pripažinta pareiga sumokėti grąžintų importo mokesčių palūkanas per laikotarpį nuo minėtų muitų mokėjimo dienos iki jų grąžinimo, jei anksčiau nėra pareikštas reikalavimas teisme.

42. Taryba gina Muitinės kodekso 241 straipsnio galiojimą, remdamasi jo geneze. Ji teigia, kad nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą cituojama Teisingumo Teismo praktika šioje byloje netaikytina, nes Sąjungos teisė nereglamentuoja joje nagrinėjamų aplinkybių. Atvirkščiai, šioje byloje yra aiški nuostata dėl palūkanų grąžinimo, t. y. Muitinės kodekso 241 straipsnis, atspindintis pusiausvyrą, kurią Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė išlaikyti tarp muitinės įstaigų ir importuotojų. Subsidiariai Taryba siūlo 241 straipsnį aiškinti pagal pirminę teisę ir daryti išvadą, kad nacionalinėse nuostatose turėtų būti numatytas tokių palūkanų mokėjimas.

15 — Teismo posėdyje Komisija argumentavo už Muitinės kodekso 241 straipsnio galiojimą, remdamasi jo parengimu ir sąlygomis, kurioms esant atsiranda prievolė mokėti palūkanas, įskaitant būtinybę įrodyti žalą. Galiausiai Komisija pripažino, kad šį straipsnį būtų galima aiškinti laikantis Sąjungos teisės.

16 — 1983 m. lapkričio 9 d. Sprendimas *San Giorgio* (199/82, EU:C:1983:318, 13 punktas).

IV – Vertinimas

43. Visų pirma šioje byloje reikėtų išsklaidyti bet kokias abejones dėl Muitinės kodekso. Viena vertus, Reglamente Nr. 1472/2006, kuriuo avalynės importui nustatomi antidempingo muitai, šis kodeksas aiškiai nurodomas¹⁷. Kita vertus, antidempingo muitų mokėjimo mechanizmas iš esmės grindžiamas Bendrojo muitų tarifo muitų mokėjimo struktūra¹⁸, taigi, nors minėti tarifai ir skiriasi nuo muitų, iš tikrųjų jie yra neatsiejami nuo Muitinės kodekso¹⁹.

44. Be to, manau, kad į šį klausimą yra netiesiogiai atsakyta Teisingumo Teismo praktikoje²⁰, kurioje numatyta, kad Muitinės kodekse pateikiamos antidempingo muitų grąžinimo gairės.

45. Teisingumo Teismas šioje byloje turi tris galimybes taikyti Muitinės kodekso 241 straipsnį. Pirmuoju atveju straipsnis būtų aiškinamas „linijiniu“ būdu, taigi pirmenybė būtų teikiama bendrai taisyklei (t. y. būtų atsisakoma mokėti palūkanas), nes netaikoma nė viena iš minėtame straipsnyje numatytų išimčių. Antruoju atveju būtų daroma išvada, kad dėl papildomų palūkanų mokėjimo draudimo grąžinant pagrindinę sumą, minėtoje nuostatoje įtvirtinta taisyklė prieštarauja pagrindiniam Sąjungos teisės principui, todėl negalioja. Trečiuoju atveju Muitinės kodekso 241 straipsnį būtų galima aiškinti sąlygiškai, t. y. kad į jo taikymo sritį nepatenka tokios faktinės aplinkybės, kai antidempingo muitų grąžinimas taikomas dėl to, kad teisės aktas, kuriame jie nustatyti, pripažintas negaliojančiu.

46. Dėl priežasčių, kurias nurodysiu toliau, manau, kad šios bylos aplinkybėmis tinkamiausias trečiasis aiškinimo variantas. Muitinės kodekso 241 straipsnyje reglamentuojamos „įprastos“ situacijos, kai mokėjimas panaikinamas (įskaitant antidempingo muitus) dėl procedūrinių pažeidimų įforminant atskirus skolos muitinei elementus²¹. Tačiau nemanau, kad šis straipsnis apima atvejus, kai nepagrįstai importuotojų sumokėti mokesčiai grąžinami dėl to, kad reglamentas, kuriame įtvirtinta prievolė mokėti minėtus mokesčius, pripažintas negaliojančiu.

47. Siekiant atskleisti pagrindines bendrosios taisyklės (pagal kurią grąžinant muitus nemokamos palūkanos) priežastis, manau, reikėtų atkreipti dėmesį į teisės akto genezę, atsizvelgiant į Komisijos pateiktus ir per teismo posėdį nagrinėtus dokumentus.

48. Remiantis šiais dokumentais galima konstatuoti, kad Muitinės kodekso 241 straipsnio atsiradimas siejamas su Reglamento (EEB) Nr. 1430/79²² 17a straipsniu, inkorporuotu Reglamento Nr. 1854/89 25 straipsnio 3 dalimi. Pastarojo reglamento šeštoje konstatuojamojoje dalyje, suformuluotoje pagal 1986 m. kovo 11 ir 12 d. Tarybos ekonomikos reikalų darbo grupės sesijoje parengtą projektą, buvo du sakiniai, kurie 1988 m. lapkričio 28 d. Taryboje rengiant galutinę redakciją

17 — Žr. Reglamento Nr. 1472/2006 1 straipsnio 4 dalį, pateiktą šios išvados 9 punkte.

18 — Reglamente Nr. 1472/2006 nurodytu konkrečiu atveju tarifas nustatomas kaip tam tikra procentinė dalis. Todėl prieš sumokant muitą taikoma atitinkamo pobūdžio muitinė vertė, siekiant nustatyti muto sumą. Tada prie šios sumos pridama atitinkama antidempingo muto procentinė dalis (Reglamento Nr. 1472/2006 1 straipsnio 3 dalis).

19 — Formaliai antidempingo muitas išreiškiamas viena bendra kodavimo nomenklatūra, pridant keturis raidžių ir skaitmenų ženklus prie Kombinuotos nomenklatūros kodų (papildomas *Taric* kodas). 1987 m. liepos 23 d. Tarybos reglamente (EEB) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės nomenklatūros bei dėl Bendrojo muitų tarifo (OL L 256, 1987, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 2 t., p. 382) minimi „*Taric* poskyriai“ ir nurodomas Priedas Nr. II, kurio 4 punkte minimi antidempingo muitai.

20 — Šiuo klausimu žr. 2007 m. rugsėjo 27 d. Sprendimą *Ikea Wholesale* (C-351/04, EU:C:2007:547); 2012 m. birželio 14 d. Sprendimą *CIVAD* (C-533/10, EU:C:2012:347) ir 2016 m. vasario 4 d. Sprendimą *C&J Clark International* (C-659/13 ir C-34/14, EU:C:2016:74). Minėtose bylose Teisingumo Teismas laikėsi nuomonės, kad antidempingo muitai, sumokėti pagal negaliojančiu pripažintą reglamentą, teisiškai nėra mokėtini pagal Muitinės kodekso 236 straipsnio 1 dalį ir kad reikėtų išaiškinti minėto Kodekso 236 straipsnio 2 dalį, nes būtent juo remiantis reikia išsiaiškinti, ar būtina atlikti grąžinimą.

21 — Per teismo posėdį Komisija juos pavadino „techniniais pažeidimais“.

22 — 1979 m. liepos 2 d. Tarybos reglamentas dėl importo ar eksporto muitų grąžinimo ar atsisakymo juos išieškoti (OL L 175, 1979, p. 1).

per klaidų ištaisymą (*corrigendum*) buvo išbraukti²³. Todėl, nepaisant šių sakinių panaikinimo, daroma išvada, kad taisyklės tikslas buvo tam tikru požiūriu išlyginti veiklos vykdytojų ir muitinės administracijos padėčių palūkanų grąžinimo srityje, kai pradinis mokėjimas vėliau vienaip ar kitaip turėjo būti pakeistas dėl galimai padarytų klaidų, atsižvelgiant į iforminimo sistemos greitumą.

49. Konstatuojamosios dalies redakcijoje, kuri atskleidžia tikrąją nuostatos reikšmę, užtikrinama tinkama dalyvaujančiųjų šalių pusiausvyrą. Pirminės skolos muitinei nustatymo procedūros eiga yra menkai paremta, todėl yra pagrįsta, kad, jeigu skolos dydį vėliau reikėtų didinti arba mažinti, administracija ir mokesčių mokėtojas per (trumpąjį) tarpinį laikotarpį paprastai neprivalėtų mokėti palūkanų.

50. Komisija pripažįsta, kad kai kuriais atvejais muitinės įstaiga netikrina prekių prieš jas išleisdama ir tik vėliau atlieka importo tvarkingumo kontrolę. Jei šiuo vėlesniu momentu nustatomas naujas mokėjimas, dėl jo importuotojas turi sumokėti iki to laiko trūkstamą sumos dalį (nepakankama pradinė suma) arba administratorius turi grąžinti sumokėtą perviršį; abiem atvejais palūkanų mokėti nereikia.

51. Šis subalansuotas principas, atsižvelgiantis į įprastą prekių išleidimo srautą per trumpesnį laikotarpį, perkeliama į Muitinės kodeksą ir greta bendros 241 straipsnio taisyklės yra išreikštas dar vienoje nuostatoje. Konkrečiai kalbant, 232 straipsnio 1 dalies b punkte skolininkas įpareigojamas mokėti palūkanas už tai, kad per nurodytą laikotarpį nesumokėjo maitų (nurodytų Muitinės kodekso 222 straipsnio 1 dalyje)²⁴, o tai pagal Muitinės kodekso 241 straipsnį yra kita bendro muitinės įstaigos atleidimo nuo palūkanų mokėjimo medalio pusė²⁵.

52. Šiomis aplinkybėmis atleidimas nuo palūkanų mokėjimo yra abipusis (administracija ir ekonominės veiklos vykdytojai) ir grindžiamas atsižvelgimu į *įprastas* būtinųjų elementų, kuriais remiantis nustatoma skola muitinei, taikymo aplinkybes, darant numanomą prielaidą, kad ginčijamas ne palūkanas įtvirtinantis teisinis pagrindas, o jų dydis arba tam tikros ypatingos šių elementų arba taikomo mokėjimo aplinkybės²⁶.

53. Tokiems atvejams skirta taisyklė negali būti taikoma kitais atvejais, nesusijusiais su išmuitinimo operatyvumu ar pavieniais kiekvieno mokesčio parametrais, ir, atvirkščiai, ji taikoma, kai negalioja antidempingo maitus įtvirtinantis reglamentas. Pastaruoju atveju, mano nuomone, teisė į nepagrįstai sumokėtos sumos ir jos palūkanų grąžinimą yra tiesiogiai susijusi su antidempingo maitus įtvirtinančio reglamento pripažinimu negaliojančiu. Antidempingo maitai netenka teisinio pagrindo, kai jais nustatytos prievolės netenka teisėto „pagrindo“ ir remiantis tokia nuostata sumokėtos sumos turi būti grąžinamos jas sumokėjusiems asmenims.

23 — Konstatuojamoji dalis, kurioje panaikintus sakinius pažymėjau kursyvu, buvo suformuluota taip: „<...> atsižvelgiant į nuolatinę prekybos srauto plėtrą ir į poreikį kuo greičiau išleisti prekes, nustatyta muitinės tikrinimo sistema, kuria vadovaujantis prekės prieš jas išleidžiant tikrinamos tik labai retais atvejais; tokiu būdu importo ir eksporto tvarkingumo kontrolė atidedama ir dažniausiai ją sudaro apskaitos kontrolė, dėl kurios vėliau gali būti reikalaujama papildomos maitų sumos; *šių sumų turintis sumokėti asmuo neturi nukentėti dėl tokių muitinės tarnybos kontrolės metodų ir dėl tokio vėlesnio įtraukimo į apskaitą muitinės įstaiga neturi mokėti palūkanų*; dėl minėtos vėlesnės kontrolės taip pat gali būti grąžinamos nepagrįstai sumokėtos perteklinės maitų sumos; gauta perteklinė maitų suma skaičiuojama remiantis apmokestinimo elementais, kuriuos deklaruoja suinteresuotoji šalis, kuri gali išleisti prekes daug greičiau, nei jos būtų tikrinamos prieš duodant sutikimą išleisti prekes; *todėl toks grąžinimas nereikia, kad muitinės įstaigai reikėtų mokėti palūkanas*“.

24 — 2011 m. kovo 31 d. Sprendime *Aurubis Baltaria* (C-546/09, EU:C:2011:199) Teisingumo Teismas pripažino, kad „Muitinės kodekso 232 straipsnio 1 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad pagal šią nuostatą delpinigių nuo neišieškotos maitų sumos galima skaičiuoti tik už laikotarpį, einantį po to, kai pasibaigia šiai sumai sumokėti nustatytas terminas“.

25 — Toks pats pusiausvyros principas pakartotas naujajame Muitinės kodekse [Reglamento Nr. 952/2013 114 straipsnyje (kuriam reglamentuojamos palūkanos už skolą muitinei) ir 116 straipsnio 6 dalyje (kuriam kalbama apie palūkanas grąžinimo arba atsisakymo išieškoti importo ar eksporto maitus atveju)].

26 — Per teismo posėdį Komisija kaip pavyzdį pateikė prekių maitų klasifikavimo klaidas, susijusias su išleistų prekių kiekiu arba sumokėtais maitais.

54. Norint tęsti, manau, reikia nurodyti Teisingumo Teismo praktiką, susijusią su nacionalinių administracijų (įskaitant muitines) nepagrįstai, pažeidžiant Sąjungos teisę, gautų mokesčių grąžinimu. Paskui prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui siūlysiu pateikti taip suformuluotą atsakymą, kad jis būtų naudingas priimant galutinį teismo sprendimą²⁷.

55. Sprendimuose *Metallgesellschaft ir kt.* ir *Test Claimant in the FII Group Litigation*²⁸ buvo nagrinėjamas nepagrįstai surinktų mokesčių grąžinimas, procesinės autonomijos principo taikymas ir palūkanų grąžinimas kaip papildomas reikalavimas²⁹. Konkrečiai kalbant, antrajame iš minėtų sprendimų patvirtinama, kad „jei valstybė narė surinko mokesčius pažeisdama Bendrijos teisę, asmenys turi teisę į tai, kad būtų sugrąžintas ne tik neteisėtai surinktas mokestis, bet ir šiai valstybei sumokėtos arba jos surinktos su šiuo mokesčiu tiesiogiai susijusios sumos. <...> Tai taip pat apima nuostolius, patirtus dėl negalėjimo naudotis pinigų sumomis, kuriuos lėmė per anksti atsiradusi prievolė sumokėti mokestį“³⁰. Kompensacija už negalėjimą naudotis lėšomis pateikiama kaip papildoma prievolė šalia pagrindinės skolos grąžinimo.

56. Sprendime *Littlewoods Retail ir kt.*³¹, susijusiame su (PVM) mokesčio grąžinamąja išmoka apmokestinamajam asmeniui dėl perviršio, sumokėto nesilaikant Sąjungos teisės, buvo vadovaujama ankstesne praktika, susijusia su teise susigrąžinti nepagrįstai surinktą mokestį, taip pat teise į nuostolių, patirtų dėl negalėjimo naudotis lėšomis, atlyginimą. Jame buvo pridurta, kad „[i]š šios teismo praktikos matyti, kad valstybių narių pareigos grąžinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktas mokesčių sumas kartu su palūkanomis principas išplaukia iš Sąjungos teisės“³².

57. Sprendime *Zuckerfabrik Jülich ir kt.*³³, priimtame vykstant procesui dėl prejudicinio sprendimo priėmimo, kuriame keltas galiojimo klausimas, Reglamentas Nr. 1193/2009³⁴ pripažintas negaliojančiu, nes jame numatytas apskaičiavimo metodas prieštaravo 2001 m. birželio 19 d. pagrindiniam Tarybos reglamentui (EB) Nr. 1260/2001 dėl bendro cukraus sektoriaus rinkų organizavimo (OL L 178, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 33 t., p. 17). Todėl Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad reikia grąžinti nepagrįstai sumokėtą cukraus gamybos mokestį, ir, pakartodamas savo ankstesnę praktiką, nusprendė, kad „asmens, turintis teisę atgauti negaliojančiame reglamente nustatytus neteisėtai surinktus <...> mokesčius, taip pat turi teisę gauti su tomis sumomis susijusias palūkanas“³⁵.

27 — Teisingumo Teismui „paliekama teisė iš visų nacionalinio teismo pateiktų elementų, ypač sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą motyvų, išskirti Bendrijos teisės elementus, kuriuos reikia išaiškinti ar pririnkti, atsižvelgiant į ginčo dalyką, pateikti jų galiojimo įvertinimą“ [1978 m. lapkričio 29 d. Sprendimas *Redmond* (83/78, EU:C:1978:214, 26 punktas)].

28 — 2001 m. kovo 8 d. Sprendimas *Metallgesellschaft ir kt.* (C-397/98 ir C-410/98, EU:C:2001:134) ir 2006 m. gruodžio 12 d. Sprendimas *Test Claimant in the FII Group Litigation* (C-446/04, EU:C:2006:774). Abiem atvejais buvo nuspręsta, kad dėl skirtingo dividendų paskirstymo patronuojančiosioms ir dukterinėms bendrovėms mokestinio vertinimo, atsižvelgiant į tai, ar jos yra rezidentės, ar ne, galimai pažeidžiama įsisteigimo laisvė ir laisvas kapitalo judėjimas.

29 — Byla, kurioje priimtas 2001 m. kovo 8 d. Sprendimas *Metallgesellschaft ir kt.* (C-397/98 ir C-410/98, EU:C:2001:134), išsiskyrė tuo, kad prievolė mokėti palūkanas nebuvo papildoma, ji taip pat buvo pagrindinėse bylose pareiktų reikalavimų dalykas.

30 — 2006 m. gruodžio 12 d. Sprendimas *Test Claimant in the FII Group Litigation* (C-446/04, EU:C:2006:774, 205 punktas).

31 — 2012 m. liepos 19 d. sprendimas (C-591/10, EU:C:2012:478).

32 — Ten pat, 26 punktas.

33 — 2012 m. rugsėjo 27 d. sprendimas (C-113/10, C-147/10 ir C-234/10, EU:C:2012:591).

34 — Juo nustatytos 2002–2003, 2003–2004, 2004–2005 ir 2005–2006 prekybos metais cukraus sektoriuje taikomos gamybos mokesčių sumos (OL L 321, 2009, p. 1).

35 — Rezoliucinės dalies 3 punktas.

58. Galiausiai Sprendime *Irimie*³⁶ pripažinus, kad pagal SESV 110 straipsnį draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose buvo įtvirtintas aplinkos taršos mokestis, taikomas importavus automobilių iš kitos valstybės narės, pratęsiama ankstesniais sprendimais suformuluota teismo praktika³⁷, ir cituojant Sprendimo *Test Claimant in the FII Group Litigation* 205 punktą³⁸ patvirtinama, kad „valstybių narių pareigos grąžinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktas mokesčių sumas kartu su palūkanomis principas kyla iš Sąjungos teisės“³⁹.

59. Taigi Teisingumo Teismo praktikoje nustatytas Sąjungos teisės principas, pagal kurį nepagrįstai sumokėtų mokesčių grąžinimas dėl to, kad jie surinkti pagal Sąjungos teisei prieštaraujančias normas, taikomas ne tik nepagrįstai sumokėtoms sumoms, bet ir palūkanoms nuo tos dienos, kai buvo atliktas nepagrįstas mokėjimas. Minėtiems sprendimams yra bendras vienas aspektas, t. y. mokėjimo išpareigojimas, kylantis iš nacionalinės teisės normos (Sprendimas *Irimie*)⁴⁰ arba iš Sąjungos teisės normos (Sprendimas *Zuckerfabrik Jülich ir kt.*)⁴¹, kuri vėliau pripažinta netaikytina arba negaliojančia dėl to, kad pažeidė Sąjungos teisę.

60. Šiuo požiūriu ir pagrindinį mokestį, ir palūkanų grąžinimą, neskiriant šių abiejų sąvokų, lemia Sąjungos teisės viršenybė, dėl kurios (išskyrus išimtinius atvejus ir nepažeidžiant tam tikrų terminų) draudžiama palikti galioti jai prieštaraujančius teisės aktus, kai šie Teisingumo Teismo sprendime pripažįstami negaliojančiais arba netaikytiniais. Konkrečiau kalbant, kai keliamas klausimas dėl Sąjungos aktų, SESV 264 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta, kad jei ieškinys dėl panaikinimo yra pagrįstas, ginčijamas teisės aktas pripažįstamas negaliojančiu ir neturiniu jokio poveikio. Iš tokios prielaidos daroma išvada, kad, priešingai minėto straipsnio antrai pastraipai, iš esmės negalima palikti galioti „paskelbto negaliojančiu akto padarinių“.

61. Dabar šiai diskusijai tampa svarbus SESV 266 straipsnis, kuriuo *Wortmann* rėmėsi siekdama pagrįsti savo reikalavimą ir pagal kurį Sąjungos institucijos, kurių aktas paskelbiamas negaliojančiu (šioje byloje – Reglamentas Nr. 1472/2006 – Sprendimo *Brosmann* dalykas), įpareigojamos imtis „būtinų priemonių sprendimui įvykdyti“.

62. Komisijos nuomone, *Wortmann* neturi teisės remtis priimtu sprendimu, kurį priimant ji nedalyvavo, juo labiau sprendimu, kuriuo Reglamentas Nr. 1472/2006 pripažintas negaliojančiu „tiek, kiek jis susijęs“ su bendrovėmis pareiškėjomis. Prieštaravimą būtų galima pripažinti priimtiniu, jei *Wortmann* norėtų dalyvauti vykdant sprendimą prieš minėtą reglamentą priėmusią Bendrijos instituciją. Tačiau taip nėra; atvirkščiai, kalbant apie minėtos bendrovės galimybę savo naudai pasiremti Sprendimu *Brosmann* prieš nacionalines institucijas, pažymėtina, kad *Wortmann* yra tiesiogiai glaudžiai susijusi su Reglamentu Nr. 1472/2006 ir su byla, kurioje minėtas reglamentas pripažintas negaliojančiu, nes ji buvo *Brosmann* ir *Seasonable* eksportuojamos ir antidempingo muitu apmokestintos avalynės importuotoja ir pati turėjo jį sumokėti.

63. Kadangi minėta bendrovė yra tiesiogiai suinteresuota ekonominės veiklos vykdytoja, kuri gali pasinaudoti Reglamento Nr. 1472/2006 negaliojimu, Vokietijos muitinės įstaiga neprieštaravo dėl antidempingo muitų, kurie buvo sumokėti įgyvendinant minėtą reglamentą, grąžinimo *Wortmann*, kai buvo paskelbtas Sprendimas *Brosmann*. Tačiau muitinės įstaiga laikėsi kitokios nuomonės dėl

36 — 2013 m. balandžio 18 d. sprendimas (C-565/11, EU:C:2013:250).

37 — Ten pat, 28 punktas. Šiame sprendime pakartota, kad „iš tiesų šis nuostolis pirmiausia priklauso nuo to, kiek laiko pažeidžiant Sąjungos teisę nebuvo galima naudotis nepagrįstai sumokėtomis sumomis ir ar jis patiriamas iš esmės laikotarpiu nuo nepagrįsto nagrinėjamo mokesčio sumokėjimo iki jo grąžinimo“.

38 — 2006 m. gruodžio 12 d. Sprendimas *Test Claimant in the FII Group Litigation* (C-446/04, EU:C:2006:774).

39 — 2013 m. balandžio 18 d. Sprendimo *Irimie* (C-565/11, EU:C:2013:250) 22 punktas.

40 — 2013 m. balandžio 18 d. sprendimas (C-565/11, EU:C:2013:250).

41 — 2012 m. rugsėjo 27 d. sprendimas (C-113/10, C-147/10 ir C-234/10, EU:C:2012:591).

palūkanų, susijusių su šiuo nepagrįstu mokėjimu, nes, pasak minėtos įstaigos, tai neatitinka Muitinės kodekso 241 straipsnio. Tačiau, pakartosiu, Vokietijos muitinės įstaigos padarė iš dalies teisingas išvadas⁴² dėl Reglamento Nr. 1472/2006 pripažinimo negaliojančiu pasekmių ir sutiko su *Wortmann* reikalaujama grąžinti suma.

64. SESV 266 straipsnis minėtomis aplinkybėmis yra kaip vertingas reglamentavimo standartas, skirtas nacionalinėms institucijoms (ir valstybių narių teismams), kai jų nepagrįstai gautos sumos susijusios su nuosavų Sąjungos išteklių kaupimu. Įvairiuose iš nagrinėtų sprendimų (*Littlewoods Retail ir kt.*, taip pat *Zuckerfabrick Jülich ir kt.*)⁴³ minimi kai kurie iš šių išteklių (PVM ir mokestis už cukrų).

65. Nuosavi ištekliai (įskaitant antidempingo muitus)⁴⁴ valdomi remiantis schema, pagal kurią valstybių narių institucijos yra atsakingos už šių išteklių nustatymą ir surinkimą ir paskirsto juos kartu su Sąjunga. Taigi valstybė veikia kaip Europos Sąjungos institucijų priemonė. Tai reiškia, kad nacionalines institucijas ir sprendimą dėl antidempingo reglamento panaikinimo sieja ypatingas ryšys, dėl kurio teismui kyla reikalavimas atsizvelgti į konkrečioje srityje suformuotą Teisingumo Teismo praktiką ir į įgyvendinimo kriterijus, kylančius iš SESV 266 straipsnio.

66. Atskiras antidempingo muitų taikymo aktas, dėl kurio susitarė nacionalinės institucijos, yra Reglamento Nr. 1472/2006 įgyvendinimas: panaikinus jį kaip teisinį pagrindą, muitinės įstaiga turi imtis „būtinų priemonių“, siekdama panaikinti iš jo kylantį mokėjimą ir jo padarinius. Tokie padariniai reiškia nepagrįstai sumokėtų antidempingo muitų grąžinimą ir palūkanų mokėjimą nuo tada, kai mokestis buvo sumokėtas. Tik taip atkuriamą padėtis, kuri turėjo būti, jei nebūtų buvę vėliau panaikinto įgyvendinimo reglamento. Atsizvelgiant į tai, kad minėta padėtis atkurta po ilgo laiko, per kurį *Wortmann* negalėjo naudotis nepagrįstai sumokėtomis sumomis, palūkanų mokėjimas kompensuoja negalėjimą naudotis šia turto dalimi.

67. Galiausiai nustojus galioti Reglamentui Nr. 1472/2006 atsiranda prievolė grąžinti *Wortmann* sumokėtus antidempingo muitus ir prie sumos pridėti palūkanas. Tik taip bus visiškai panaikinti Vokietijos institucijų taikyto muitų mokesčio padariniai, *ex tunc* panaikinant visas jo pasekmes. Tokia buvo Teisingumo Teismo pozicija byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Zuckerfabrick Jülich ir kt.*⁴⁵, o šios bylos aplinkybės yra labai panašios į tos bylos.

68. Be to, pagal Sprendimą *Zuckerfabrick Jülich ir kt.*⁴⁶ tokia „asmenų teisė“ nesiejama su tuo, kad valstybės narės, kurios įpareigtos grąžinti pagrindinį mokestį ir palūkanas, nereikalauja panaikintąjį reglamentą priėmusių Sąjungos institucijų grąžinti sumokėtą sumą⁴⁷. Kartu nematau priežasties, kodėl subjektas, kuris jau patyrė pakankamai turtinių nuostolių dėl antidempingo muto, galiausiai pripažinto nepagrįstu, sumokėjimo, turėtų reikšti kelis ieškinius, viena vertus, reikalaudamas, kad nacionalinė institucija tiesiogiai grąžintų pagrindinę sumą ir, kita vertus, kaip, atrodo, siūlo Komisija, pagal SESV 340 straipsnį reikalautų palūkanų, remdamasis Europos Sąjungos institucijų deliktine atsakomybe.

42 — 2006 m. birželio 1 d. Sprendime *P&O European Ferries (Vizcaya) ir Diputación Foral de Vizcaya / Komisija* (C-442/03 P ir C-471/03 P, EU:C:2006:356) Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad dėl Komisijos sprendimą panaikinančio sprendimo „[šis] retroaktyviai visų asmenų atžvilgiu išnyko. Taigi toks panaikinantį sprendimas turi *erga omnes* poveikį, kuris jam suteikia absoliučią *res judicata* galią“. Nors minėtos bylos aplinkybės skiriasi nuo šios bylos aplinkybių, toks teiginys atitinka SESV 264 straipsnį.

43 — 2012 m. liepos 19 d. Sprendimas *Littlewoods Retail ir kt.* (C-591/10, EU:C:2012:478) ir 2012 m. rugsėjo 27 d. Sprendimas *Zuckerfabrick Jülich ir kt.* (C-113/10, C-147/10 ir C-234/10, EU:C:2012:591).

44 — 2016 m. ES bendrojo biudžeto (OL L 48, 2016, p. 1) antraštinės dalies „Nuosavi ištekliai“ (p. 36) 12 skyriuje „Muitai ir kiti mokesčiai, nurodyti Sprendimo 2007/436/EB, Euratomas 2 straipsnio 1 dalies a punkte“ šalia Bendrojo muitų tarifo muto normų įtraukti „kiti mokesčiai, kuriuos nustatė ar nustatys Europos Sąjungos institucijos prekybai su trečiosiomis šalimis“.

45 — 2012 m. rugsėjo 27 d. Sprendimas *Zuckerfabrick Jülich ir kt.* (C-113/10, C-147/10 ir C-234/10, EU:C:2012:591).

46 — Minėto sprendimo rezoliucinės dalies 3 punkto pabaigoje nurodyta, kad „[n]acionalinis teismas negali naudodamasis savo diskrecija atsakyti mokėti palūkanas nuo sumų, kurias valstybė narė surinko remdamasi negaliojančiu reglamentu, motyvuodamas tuo, kad ta valstybė narė negali gauti atitinkamų palūkanų nuo nuosavų Europos Sąjungos išteklių“.

47 — Italijos vyriausybės pastabose pateiktas klausimas dėl to, ar Vokietijos institucijos savo ruožtu galėtų kreiptis į Sąjungos institucijas prašydamos grąžinti mokestį, kurį jos turi grąžinti negaliojančiu pripažintame reglamente nurodytus antidempingo muitus sumokėjusioms bendrovėms, yra nesusijęs su pateiktu prašymu priimti prejudicinį sprendimą.

69. Mano nuomone, taip pat nėra įtikinamų argumentų, patvirtinančių, kad data, nuo kurios reikia skaičiuoti palūkanas, turi būti Sprendimo *Brosmann* paskelbimo data arba bent jau reikalavimo pateikimo teisme diena. Dėl pastarojo teiginio Teisingumo Teismas Sprendime *Irimie*⁴⁸ pripažino, kad Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad „ja draudžiamos tokios nacionalinės normos, pagal kurias, kai gražinamas pažeidžiant Sąjungos teisę surinktas mokestis, palūkanos ribojamos skaičiuojant nuo kitos dienos po to, kai buvo pateiktas prašymas gražinti šį mokestį“.

70. Tokio sprendimo priežastis yra ta, kad, pripažinus kitokią taisyklę, apmokestinamasis asmuo netektų tinkamos kompensacijos už nuostolius, patirtus dėl Sąjungos teisei prieštaraujančio mokesčio mokėjimo, kurie „priklauso nuo to, kiek laiko nebuvo galima naudotis pažeidžiant Sąjungos teisę nepagrįstai sumokėtomis <...> laikotarpiu nuo nepagrįsto nagrinėjamo mokesčio sumokėjimo iki jo gražinimo“⁴⁹. Mano nuomone, šiuos teiginius galima taikyti *mutatis mutandis* palūkanoms, gautoms už maito, surinkto taikant antidempingo reglamentą, kurį Teisingumo Teismas pripažino negaliojančiu, gražinimą. Tokiais atvejais mokėjimo prievolė kyla tiesiogiai iš Sąjungos teisės, t. y. *ipso iure*, tačiau gražinimas nėra susijęs su konkrečiu įspėjimu apmokėti palūkanas nuo pagrindinės skolos.

71. Dėl tų pačių priežasčių taip pat nemanau, kad nagrinėjamu atveju diena, nuo kurios skaičiuojamos palūkanos, turi sutapti su Sprendimo *Brosmann* paskelbimo diena (2012 m. vasario 2 d.). Nors ypatingomis bylos *Komisija / IPK International*⁵⁰ aplinkybėmis Teisingumo Teismas nurodė, kad palūkanos už vėlavimą yra „sprendimo dėl panaikinimo įvykdymo priemonė, kaip tai suprantama pagal SESV 266 straipsnio pirmą pastraipą“⁵¹, tokios savybės neturi „kompensacinių palūkanų sumokėjimas, <...> [patenkantis] į 266 straipsnio antros pastraipos, kurioje teikiama nuoroda į SESV 340 straipsnį“⁵², taikymo sritį, nes „delspinigių pervedimu <...> siekiama kompensuoti nuostolius, kuri[u] kreditorius patyrė dėl to, kad negalėjo disponuoti jam gražintina skola, ir paskatinti skolininką kuo greičiau įvykdyti sprendimą dėl panaikinimo“⁵³.

72. Mano nuomone, Sprendimas *Komisija / IPK International* (2015 m. vasario 12 d., C-336/13 P, EU:C:2015:83) turėtų būti aiškinamas atsižvelgiant į konkrečias tos bylos aplinkybes, tačiau nenukrypstant nuo Teisingumo Teismo praktikos, kurią citavau pirmesniuose šios išvados punktuose⁵⁴. Taigi ir toliau taikomas nacionalinėms (šiuo atveju – muitinės) institucijoms nepagrįstai sumokėtų mokesčių, atsiradusių dėl negaliojančių ar netaikytinų teisės aktų, principas, kuris pagal Sąjungos teisę suteikia juos sumokėjusiam asmeniui teisę susigrąžinti nepagrįstai sumokėtas sumas ir palūkanas nuo šio mokesčio sumokėjimo.

73. Kalbant apie kitus prieštaravimus, pateiktus ginčijant gražinimo prievolę, susijusią su susigrąžintomis palūkanomis dėl negalėjimo pasinaudoti sumokėtomis lėšomis, pakanka paminėti, kad nebuvo įrodytas antidempingo muitus sumokėjusio subjekto (*Wortmann*) tariamas nepagrįstas praturtėjimas dėl atitinkamos sumos perkėlimo tretiesiems asmenims. Be to, Vokietijos muitinės

48 — 2013 m. balandžio 18 d. sprendimas (C-565/11, EU:C:2013:250).

49 — Ten pat, 28 punktas.

50 — 2015 m. vasario 12 d. sprendimas (C-336/13 P, EU:C:2015:83). Jame nagrinėtas ginčas kilo dėl Komisijos sprendimo panaikinti tam tikrą paramą, teikiamą IPK, dėl kurios minėta bendrovė nebegavo konkrečių sumų ir buvo priversta gražinti gautą sumą su palūkanomis. Panaikinus sprendimą Komisija sumokėjo mokėtinas sumas ir IPK gražintinas sumas, kurios buvo padidintos „kompensacinio pobūdžio palūkanomis“ už laikotarpį iki sprendimo dėl panaikinimo.

51 — Ten pat, 30 punktas.

52 — Ten pat, 37 punktas.

53 — 2015 m. vasario 12 d. Sprendimas *Komisija / IPK International* (C-336/13 P, EU:C:2015:83, 30 punktas). 37 ir 38 punktuose paaiškinama, kodėl gražinamos palūkanos yra už vėlavimą, o ne kompensacinio pobūdžio, ir priduriama: „šia palūkanų kategorija [kompensuojamojo pobūdžio palūkanomis] iš esmės siekiama kompensuoti laiką, praėjusį iki tada, kai patirtos žalos dydį įvertina teismas, neatsižvelgiant į bet kokį skolininkui priskiriamą vėlavimą“. Toks pagrindimas pasidaro aiškesnis, kai papildomas generalinio advokato Y. Bot išvados (byla *Komisija / IPK International* (C-336/13 P, EU:C:2014:2170) 92 punktu: „[k]adangi panaikinimas turi poveikį *ex tunc*, Komisija turėjo padengti aiškų, nustatytą ir vykdytiną pagrindinį įsiskolinimą, kurį sudarė IPK sumokėtinos ar gražintinos sumos. Taigi dėl IPK skolinio reikalavimo priskaičiuoti delspinigiai, mokėtinos sumos atveju skaičiuotini nuo IPK pateikto reikalavimo dienos, o gražintinos sumos atveju – nuo tos dienos, kai IPK sumokėjo ją Komisijai“.

54 — Žr. 46 ir paskesnius punktus.

įstaiga net nenurodė šios aplinkybės, kalbant apie pagrindinę skolos sumą, ir grąžino gautą sumą *Wortmann*, nekeldama jokių klausimų. Juo labiau šio prieštaravimo nebuvo galima pateikti siekiant atsisakyti mokėti palūkanas, kurių mokėjimas buvo susijęs su mokėtojo negalėjimu naudotis sumokėtomis pinigų sumomis, kol administracija (dėl objektyvių priežasčių) buvo nepagrįstai jas sulaikiusi.

V – Išvada

74. Remdamasis tuo, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Finanzgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo finansų teismas, Vokietija) pateiktą klausimą:

Muitinės įstaigų pareiga grąžinti nepagrįstai importuotojo sumokėtas sumas, taikant reglamente, kurį Teisingumo Teismas pripažino negaliojančiu, įtvirtintus antidempingo muitus, apima palūkanas, susijusias su tokiomis sumomis ir skaičiuojamas nuo šių sumų sumokėjimo momento.